

Leesclubkit

ALICE
THOMPSON
CHIMAERA

Vertaald door Paul Bruijn & Molly van Gelder

*ANNEX

Beste lezer,

Als je deze leesclubkit bekijkt, heb je waarschijnlijk ook al het prachtige eerste boek van Uitgeverij Annex in handen. In *Chimaera* van Alice Thompson vertrekt hoofdpersonage Artemis aan boord van het ruimteschip Chimaera naar de verre maan Oneiros. Samen met een bemanning van dryaden - geavanceerde AI's met synthetische lichamen - is ze op zoek naar een mysterieus organisme dat de opwarming van de aarde zou kunnen keren.

Chimaera is een spannend sciencefictionverhaal, toch is Thompson niet per se een sciencefictionschrijver. Thompson doet in elk van haar romans iets anders en gebruikt conventies uit het genre wat op dat moment het beste past bij het verhaal dat ze wil vertellen.

Thompsons verhalen zijn daarmee genreoverstijgend en dagen de lezer uit na te denken over actuele thema's. Meer over deze thema's vind je verderop in deze kit. Ook vind je een interview met auteur Alice Thompson over *Chimaera* en natuurlijk discussievragen voor jouw leesclub.

Veel lees- en discussieplezier!

THEMA'S

Thema's in *Chimaera*

Kunstmatige intelligentie is een belangrijk thema in *Chimaera*. Thompson brengt machine en mens, werkelijkheid en illusie samen. Een van de belangrijkste vragen die centraal staat in *Chimaera* is de vraag wat er overblijft van onze identiteit, herinneringen en onze menselijke essentie in een wereld waarin kunstmatige intelligentie alomtegenwoordig is. Wat maakt de mens menselijk?

Een ander thema op de achtergrond van *Chimaera* is **klimaatverandering**. Het verhaal speelt zich af in een toekomst waarin de aarde voor velen niet meer bewoonbaar is als gevolg van de opwarming ervan. De oplossing wordt vervolgens in de ruimte gezocht.

Tot slot is er een thema dat ook in andere werken van Thompson steeds terugkeert: de **vervaging van de werkelijkheid**. Alle vrouwelijke hoofdpersonages van Thompson worden op een zeker moment aan het twijfelen gebracht over hun eigen realiteitszin. De grenzen tussen fictie en werkelijkheid zijn poreus.

DISCUSSIE VRAGEN

Discussievragen bij *Chimaera*

door: Kiki Andrews

- Wanneer werd voor jou duidelijk wat de betekenis is van *Chimaera* en *Oneiros*? Veranderde je interpretatie van het verhaal toen je de betekenissen van deze namen kende?
- Artemis is in de Griekse mythologie onder andere de godin van de jacht, de wilde natuur, en de maan. In hoeverre zie je deze eigenschappen terug in het hoofdpersoonage van *Chimaera*? Waren er andere verwijzingen naar Griekse mythologie die je zijn opgevallen?
- Is Artemis een betrouwbare verteller? Hoe beïnvloeden bijvoorbeeld haar onderzoek en haar relatie met Jason jouw oordeel hierover? Welke andere karaktertrekken of gebeurtenissen geven je meer inzicht in haar betrouwbaarheid?
- De auteur benadrukt bij het beschrijven van de personages vaak hoe hun gezichten eruitzien. Hoe ervoer je deze beschrijvingen? Waarom denk je dat hier zoveel nadruk op wordt gelegd?
- Wat vond je van de verdwijning en terugkeer van Ivan? En hoe keek je naar de plotselinge terugkeer van de bemanning van de Siren? Hoe beïnvloedde dit je kijk op het verhaal?

- Wat zegt *Chimaera* over kunstmatige intelligentie en technologische macht? Zie je parallellen met onze huidige maatschappij? Ben je het eens met de visie die het boek lijkt te schetsen?
- Dromen spelen een belangrijke rol in het verhaal. Hoe wordt het belang van dromen in *Chimaera* beschreven? Verandert dit beeld gedurende het verhaal? Ben je het hiermee eens of zie je het belang van dromen anders?
- Welke rol speelt geloof in het boek? Hoe verhoudt dit zich tot technologie, en wat zegt dit over onze behoefte om ergens in te geloven?
- Welke rol speelt natuur in het verhaal? Wat voegden de verwijzingen naar de natuur toe en hoe droegen ze bij aan de voortgang van het verhaal?
- In *Chimaera* worden regelmatig citaten uit literatuur en poëzie gebruikt. Wat voegen deze citaten toe aan het verhaal? Maakten ze het verhaal voor jou duidelijker of juist mysterieuzer? Hoe ervoer je dat?
- Wat betekent menselijkheid volgens jou? Hoe wordt menselijkheid in *Chimaera* beschreven? Zijn er momenten waarop het idee van menselijkheid juist wordt uitgedaagd of vervormd?
- Wat vond je van het einde van het boek? Vond je het verrassend en liet het ruimte voor interpretatie? Hoe denk je dat het verhaal verder zou gaan na het einde?

ALICE THOMPSON (Edinburgh) doceert Creative Writing aan de Universiteit van Edinburgh. In de jaren tachtig was ze toetsenist in de post-punk band The Woodentops en in 1996 won ze de James Tait Black Memorial Prize for Fiction met haar debuutroman. Daarnaast ontving ze een Creative Scotland Award en werd ze genomineerd voor de Stakis Prize for Scottish Writer of the Year.

INTERVIEW

Wat betekent het om mens te zijn in een tijd van kunstmatige intelligentie en klimaatcrisis?

Interview met Alice Thompson door: John van Hal (SF & Fantasy Bookclub)

Dank je wel dat je namens mijn Science Fiction & Fantasy Bookclub met ons in gesprek wilt gaan. Kun je iets over jezelf vertellen?

Ik heb tot nu toe acht romans geschreven en heb onlangs mijn negende afgerond, die zich afspeelt in het oude Griekenland. Daarnaast geef ik les in creatief schrijven aan de Universiteit van Edinburgh. In mijn leven heb ik veel verschillende dingen gedaan: ik toerde de wereld rond als lid van een popgroep en werkte als redacteur van een kunsttijdschrift. Waar ik echter het meest trots op ben, is dat ik de moeder ben van mijn zoon.

***Chimaera* is een boek met veel verschillende ingrediënten: het is sciencefiction, maar bevat ook poëzie en mythologie. Is dat een goede afspiegeling van hoe jij sciencefiction ziet?**

Sciencefiction biedt schrijvers de mogelijkheid om sociale en filosofische vraagstukken op een bijzonder zuivere manier te onderzoeken. Het genre houdt zich ook bezig met de aard van tijd. Poëzie en mythologie leken mij daarom geschikte vormen om de tijdloze, bijna eeuwige kwaliteit van de ruimte te verbeelden.

Hoe is het idee voor *Chimaera* ontstaan, en hoe kwam het verhaal tot leven?

Mijn fascinatie voor kunstmatige intelligentie begon al in 1995, toen ik het Salk Institute in San Diego bezocht en Francis Crick ontmoette. Men was daar toen al bezig met de ontwikkeling van AI. Ik herinner me dat een van de onderzoekers mij – als buitenstaander – vroeg of zij moesten proberen een kunstmatig bewustzijn te creëren, of slechts een bewustzijn moesten imiteren. Ik stelde voor het laatste te doen, wat gezien de plot van *Chimaera* achteraf gezien nogal ironisch is.

Daarnaast was ik geïnteresseerd in het vermogen van AI om simulacra van de werkelijkheid te creëren, en in de vraag hoe dat ons begrip van die werkelijkheid beïnvloedt. Het verhaal ontwikkelde zich op een intuïtieve manier: ik stuurde mijn astronauten de ruimte in en keek wat er met hen gebeurde. De kern was mijn fascinatie voor de ontwrichtende kracht van AI.

Waar komt je liefde voor sciencefiction vandaan?

Ik heb altijd genoten van de enorme breedte van het genre, van schrijvers als John Wyndham en George Orwell tot Aldous Huxley, Philip K. Dick en J.G. Ballard. Met *Chimaera* wilde ik een eerbetoon brengen aan de flexibiliteit van sciencefiction, en in het bijzonder aan de meer literaire stroming binnen het genre – die minder gericht is op worldbuilding en juist meer op menselijke structuren en vraagstukken.

Had de omgeving waarin je opgroeide invloed op de sfeer van het boek? Als lezer ervoer ik het als scherp, eerlijk en vol passie.

Dat is heel vriendelijk om te horen. Sommige lezers ervaren mijn werk als ingetogen, waardoor de passie niet altijd direct zichtbaar is, maar die is er wel degelijk. Ik kan alleen een roman voltooien als ik intens door een idee gedreven word – discipline speelt daarbij nauwelijks een rol.

De lockdownperiode heeft zeker invloed gehad op *Chimaera*. Onze bewegingsvrijheid werd sterk beperkt en ik voelde een verlangen om de aarde achter me te laten en een andere wereld te betreden: het besneeuwde landschap van Oneiros. Tegelijkertijd maak ik me grote zorgen over de schadelijke impact van technologie op het welzijn van mensen, en in het bijzonder op dat van kinderen.

In je boek lijkt het belangrijk dat de lezer wordt uitgedaagd om zichzelf te onderzoeken en verschillende kanten van zichzelf te verkennen. Is dat een bewuste keuze?

Absoluut. Die elementen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het bevragen van je eigen subjectiviteit is op zichzelf al een avontuur, en ik hoop dat de lezer dat avontuur samen met de schrijver aangaat. Ik schreef ooit een proefschrift over Henry James, en dit thema vormt een belangrijke motor in zijn werk. De kracht van de verbeelding en het onbewuste – en hoe die onze werkelijkheid vormgeven – is een fundamenteel menselijke ervaring.

Mythologie vertelt niet alleen waar we vandaan komen, maar ook waar we naartoe groeien. Hoe kijk jij daartegenaan?

Mythologie bevat een enorme rijkdom aan wijsheid. De uitspraken van het orakel van Delphi – ‘Ken uzelf’ – zijn vandaag de dag nog steeds relevant. De archetypen uit de mythen, en de manier waarop emoties niet psychologisch worden geanalyseerd maar symbolisch worden verbeeld, vind ik bijzonder fascinerend. De grillen van de goden, het lot, dromen en profetieën die de toekomst voorspellen: dat alles vormt het hart van mijn volgende roman, *Plato's Reckoning*.

Op het ruimteschip Chimaera zien we Artemis in interactie met dryaden. Is dat decor ook een moderne interpretatie van hoe dryaden met bomen verbonden zijn?

Ik koos er bewust voor om de androïden 'dryaden' te noemen, om afstand te nemen van de vaak harde, masculiene voorstelling van androïden in de populaire cultuur.

Ik zocht naar een beeld voor een meer amorge, sluipende vorm van technologie: onzijdig, niet-geseksualiseerd, verleidelijk en moeilijk te doorgronden.

In het boek vormt de klimaatcrisis een belangrijke achtergrond. Zonder oplossing dreigt het einde van de mensheid. Maar de kernvraag lijkt te zijn: wat betekent het om mens te zijn?

Precies. De klimaatcrisis is het decor van het verhaal – we leven er immers dagelijks mee. Maar het centrale thema van *Chimaera* is de vraag wat mens-zijn eigenlijk inhoudt.

De snelle ontwikkeling van AI roept ook vragen op over onze toekomst. Wat gebeurt er met ons als we steeds afhankelijker worden van technologie?

Ik denk dat we eerder afhankelijk zullen worden van AI dan onafhankelijk. Dat is het verontrustende aan technologie: hoe ze zich op de meest intieme manieren in ons dagelijks leven nestelt. Uiteindelijk wordt ze onze 'vriend'.

In het boek kunnen mensen niet meer dromen. Is dat een symbool voor het belang van onze innerlijke stem?

Ja. Ik wilde laten zien hoe essentieel dromen en verbeelding zijn voor de rijkdom van ons bestaan. Zonder die intuïtieve lagen worden niet alleen onze levens, maar ook de wereld zelf armer.

Hoe denk je dat de mens verandert wanneer we naar de sterren reizen?

Samantha Harvey beschrijft dat prachtig in haar Booker Prize-winnende roman *Orbital*. Een deel van onze menselijkheid is verbonden met de ruimtevaart. Wanneer we vanuit de sterren naar de aarde kijken, gaan we haar meer waarderen.

Als we ooit opnieuw beginnen op een verre planeet – wat gebeurt er dan met onze geschiedenis en verhalen?

Onze cultuur zal ongetwijfeld veranderen, maar ik vermoed dat we onze menselijke tekortkomingen niet achter ons zullen kunnen laten.

Tot slot: heb je nog een boodschap voor onze lezers?

Dank voor deze diepgaande en doordachte vragen. Ik hoop dat jullie *Chimaera* zullen lezen en waarderen op de vele niveaus die in dit gesprek zo scherp zijn blootgelegd.

